

De australische kakkerlak in een rijtjeswoning

Summary

The Australian cockroach originates from the tropics and lives between fallen leaves on the ground. One of our field specialists encountered a case of nuisance in a house where the owner had a terrarium with iguanas. A few years ago he received some tropical plants as a present; three months later "bugs" appeared. After a few weeks a lot more and smaller specimens were discovered. Official determination pointed out that it was a case of Australian cockroaches. Attempts to eradicate the cockroaches with jar traps and glue traps did not succeed so that it was decided to execute a control operation with chemical insecticides. The iguanas were temporarily removed of course.

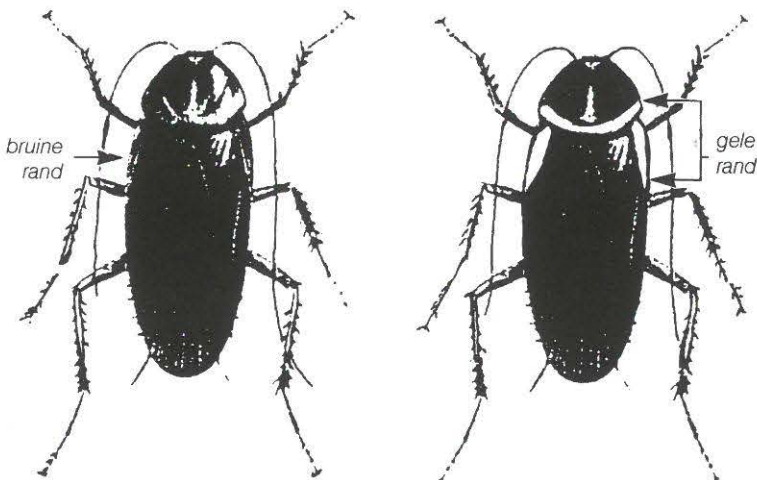
Rijtjeswoning

De australische kakkerlak (*Periplaneta australasiae* F.) komt van oorsprong uit

de tropen en leeft daar in de strooisellaag. Hij wordt in Nederland soms aangetroffen in tropische zwembaden die voorzien zijn van (tropische) plantentuinen. Ook in tropische kassen en in kantoorgebouwen waar grote plantenbakken met tropische planten staan, treft men ze aan. Een enkele keer kan de australische kakkerlak in woningen voorkomen. Ze kunnen dan of met planten meegekomen zijn of met bagage en goederen uit de tropen.

Uiterlijk en leefwijze

De volwassen australische kakkerlak is roodbruin, maar duidelijk lichtgeel rondom de rand van het donkere pronotum (halsschild). Een duidelijk verschil met de Amerikaanse kakkerlak (*Periplaneta americana* L.) en de bruine kakkerlak (*Periplaneta brunnea* Burmeister) zijn de gele zijkanalen van de vleugels (zie afbeeldingen 1 en 2). Zowel de mannetjes als de vrouwtjes hebben

verschil tussen Amerikaanse en australische kakkerlak (r.)

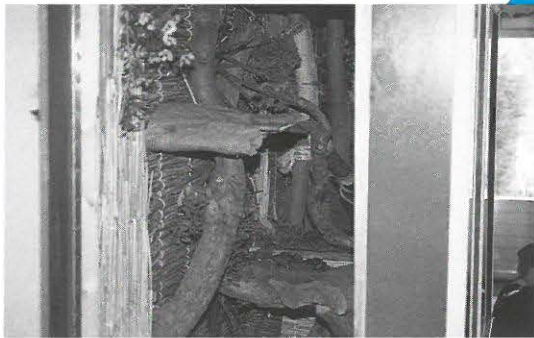
vleugels die het achterlijf volledig bedekken. Het eipakket (oötheca) bevat gemiddeld 24 eitjes.

De australische kakkerlak, heeft zoals alle kakkerlakken, een onvolledige gedaanteverwisseling.

Het eistadium duurt bij 30 - 36°C ca. 40 dagen. Volwassen vrouwtjes produceren gedurende hun leven gemiddeld 20 tot 30 eipakketten. Het larvestadium duurt bij 30°C 5-9 maanden. De totale ontwikkelingsduur van ei tot imago bedraagt onder gunstige omstandigheden 6-10 maanden. De maximale leeftijd van het volwassen exemplaar is ongeveer 4-6 maanden. De levenscyclus kan alleen volledig worden doorlopen bij temperaturen boven 30°C en een relatieve vochtigheid boven 75%.

Omstandigheden ter plaatse

In de woonkamer van ± 35 m², staat een terrarium van 250 cm lang, 200 cm hoog en 100 cm diep, waarin 4 groene

terrarium voor leguanen

leguanen (*Inguana inguana*) variërend in lengte van 100 - 150 cm leven.

Het terrarium is voorzien van 2 grote glazen ruiten. De verlichting bestaat uit 2 tl-lichtbakken en de verwarming wordt geregeld door 3 persglaslampen. De achterwand bestaat uit rieten matten, de bodembedekking uit houtkrullen en turf. Ter decoratie dienen diverse boomstammen en stronken en verder nog hier en daar kunstplanten.

Voorgeschiedenis

In september 1992 werd deelgenomen aan een terrarium-tentoonstelling. Als dank kreeg de terrariumhouder enkele tropische planten mee naar huis. In de maanden oktober en november werden door de bewoner 2 grote roodbruine "torren" ontdekt. Eén exemplaar werd gevangen en in een glazen pot gedaan om uit te zoeken wat voor dier dit was. Volgens de bewoner ging het om een soort boktor.

In december werden er volgens de bewoner in het terrarium meerdere exemplaren van deze torren gevonden.

In januari 1993 werden ook veel kleinere exemplaren gevonden.

De ongediertebestrijder werd gebeld. Hiervan kreeg men het advies om een glazen pot met stukjes banaan gedeeltelijk in te graven in de turf en houtkrullen om meer exemplaren te vangen. De ochtend erna zaten er 3 volwassen exemplaren in de glazen pot welke door de bestrijder voor determinatie werden opgestuurd naar de afdeling Bestrijding van Dierplagen in Wageningen. Door de bestrijder werden in de woning nog een aantal lijmvallen geplaatst. Deze zouden na enkele dagen worden opgehaald. Het bleek dat er in de geplaatste lijmvallen achter de koelkast, in de keuken en onder het aquarium incidenteel australische kakkerlakken

werden aangetroffen. De meeste exemplaren werden gevangen in de vangpotten in het terrarium. Voor de zekerheid werden bij de burens ook lijmvallen geplaatst, doch daarin werd niets aangetroffen. Waarschijnlijk hebben er eipakketten of zeer kleine nimfen van de australische kakkerlak in de plantenvangpotten afkomstig van de tentoonstelling gezeten.

Bestrijding

Voor een chemische bestrijding zouden de leguanen, daar deze zeer gevoelig zijn voor insecticiden, minimaal 10 weken elders moeten worden ondergebracht. Het binnenwerk van het terrarium, de decoraties, de planten en de strooisellaag zou men moeten verwijderen om een naden- en kierenbehandeling met een insecticide in en om het terrarium uit te voeren. Dit zou een gigantische klus worden.

Er werd besloten eerst te proberen om de kakkerlakken weg te vangen met vallen en potten. De planten afkomstig van de tentoonstelling werden verwijderd en de strooisellaag werd vernieuwd. Tevens werden er glazen potten met stukjes banaan in het terrarium geplaatst en bij de koelkast en het keukenblok werden lijmvallen neer gezet. Na 12 dagen werden de vangpotten verwijderd en nieuwe geplaatst. In de vangpotten zat een behoorlijk groot aantal kakkerlakken. Gedurende een periode van 5 maanden werden de vangresultaten van alle lijmvallen genoteerd, om te kunnen nagaan of er een dalende tendens in het aantal gevangen kakkerlakken was te zien.

Overzicht van de gevangen kakkerlakken

maand	aantal kakkerlakken
februari	31
maart	66
april	57
mei	39
juni	35
juli	42

Na een half jaar bleken de aantallen niet noemenswaardig af te nemen. Uiteindelijk is besloten toch een chemische bestrijding uit te voeren. De leguanen werden bij een bevriende terrariumhouder ondergebracht. Het terrarium werd gedemonteerd. De bestrijder heeft daarna een uitgebreide naden- en kierenbehandeling uitgevoerd. Ruim één jaar na de eerste klachten was het probleem opgelost.

A.E. Brink en H. Vos